

OGÓLNOPOLSKIE
POROZUMIENIE
ZWIĄZKÓW
ZAWODOWYCH

Do druku nr 2653

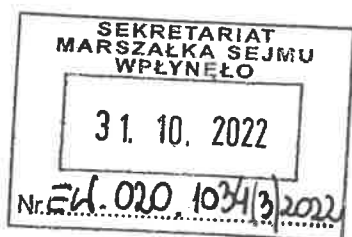
NIP: 526-025-13-39

Regon: 001133016

KRS: 0000033976

OPZZ/P/2564/2022

Warszawa, 28 października 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP
Warszawa

Szanowna Pani Marszałek

W związku z trwającymi pracami Sejmu RP nad projektem ustawy budżetowej na rok 2023 (druk nr 2653), uprzejmie przekazuję w załączeniu opinię Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok 2023.

Z poważaniem

Przewodniczący OPZZ

Andrzej Rutkiewicz

1 załącznik

OGÓLNOPOLSKIE POROZUMIENIE ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

00-924 Warszawa, ul. Kopernika 36/40

tel.: 022 551 55 00, fax: 022 551 55 01

e-mail: opzz@opzz.org.pl, www: <http://opzz.org.pl>

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS.OP.020.2513.022

Data wpływu 31.10.2022

Warszawa, dnia 28 października 2022 roku

Opinia

Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok 2023

W ocenie Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (OPZZ) projekt ustawy budżetowej na rok 2023 zasługuje na jednoznacznie negatywną ocenę. Nie gwarantuje on rozwiązania najistotniejszych problemów, z którymi mierzą się obecnie pracownicy. Należą do nich: realny spadek wynagrodzeń, wysoka inflacja oraz kryzys energetyczny.

Plan finansowy państwa na przyszły rok nie przewiduje ponadto bezpośredniego finansowania projektów zawartych w Krajowym Planie Odbudowy. Oznacza to utratę przez Polskę szansy na wykorzystanie środków unijnych w celu poprawy jakości miejsc pracy, przyspieszenia wzrostu gospodarczego, zwiększenia konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, jak również inwestycji i zatrudnienia.

Z powyższych powodów projekt budżetu na 2023 r. nie jest optymalną odpowiedzią na zagrożenia i wyzwania, jakie niesie za sobą obecna sytuacja geopolityczna. Dlatego Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych oczekuje wprowadzenia do projektu zmian, które zwiększą potencjał rozwojowy kraju, ochronią pracowników przed skutkami wysokiej, ponad szesnastoprocentowej inflacji oraz zagwarantują im realny wzrost płac na poziomie oczekiwanym przez związki zawodowe.

Prognoza wskaźników makroekonomicznych zawartych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 budzi wątpliwości. Dotyczy to zwłaszcza wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych, który jest niedoszacowany. Przyjęte przez rząd

założenie, że inflacja w 2023 r. wyniesie 9,8 proc. skutkuje negatywnym wpływem na prognozę dochodów i wydatków budżetu, a w konsekwencji na zbyt niską dynamikę wynagrodzeń oraz rent i emerytur. W trakcie kolejnego roku budżetowego spowoduje to nominalne zwiększenie środków finansowych po stronie dochodowej budżetu państwa, które nie przełoży się na proporcjonalny wzrost zaplanowanych wydatków, w tym na płace. Z tego powodu potrzebna jest skuteczna odpowiedź rządu na społeczne i ekonomiczne zagrożenia związane z wysoką inflacją a także długofalowa strategia rozwoju gospodarczego, która powinna zostać oparta na środkach finansowych pochodzących z Krajowego Planu Odbudowy.

Wobec braku w projekcie budżetu zapisów o kontynuacji tzw. tarczy antyinflacyjnej niezbędna jest także deklaracja rządu, czy rozwiązania pomocowe będą kontynuowane w 2023 r. i czy zostaną zagwarantowane środki finansowe na ten cel. Dotyczy to także finansowania wsparcia odbiorców energii i firm energochłonnych.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych uważa ponadto, że przyjęte w projekcie budżetu na rok 2023 założenia makroekonomiczne nie budują finansowej poduszki bezpieczeństwa dla pracowników. Powinny składać się na nią, obok istniejących programów pomocowych i osłonowych, także gwarancje wyższych wynagrodzeń, w tym minimalnego wynagrodzenia i płac w państwowej sferze budżetowej. Analiza projektu budżetu prowadzi jednak do wniosku, że brakuje w nim klarownej i długofalowej wizji zwiększania dochodów społeczeństwa poprzez wzrost płac, co stanowi najskuteczniejszą metodę minimalizowania negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego i perturbacji wynikających z kryzysu energetycznego. Na wyższy wzrost wynagrodzeń pozwalają obecnie stabilny stan finansów publicznych, wysokie dochody podatkowe a także zmodyfikowana reguła wydatkowa. W tej sytuacji rząd powinien podzielić się ponadprzeciętnymi wpływami do budżetu z pracownikami sfery finansów publicznych, aby zminimalizować rosnące wydatki związane z utrzymaniem gospodarstw domowych i pobudzić istotny komponent PKB, którym jest spożycie (w 2023 r. zakłada się spadek dynamiki jego wzrostu). Jest to szczególnie istotne w sytuacji, gdy spadają realne wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz w sektorze przedsiębiorstw (najmocniej od 2006 r.), a prognozowany przez rząd realny wzrost płac w 2023 r. oscyluje wokół zera. Ten niekorzystny dla gospodarki trend utrwalają wysokie stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego (NBP). Projekt budżetu przewiduje w tym zakresie dalszy wzrost

stopy referencyjnej NBP, która ma wynieść w 2022 r. 7 proc. Dopiero w IV kwartale 2023 r. rozpocznie się stopniowe luzowanie polityki pieniężnej.

Dlatego, aby przeciwdziałać dalszemu ubożeniu pracowników, należy m.in.:

- podnieść wysokość wynagrodzeń oraz rent i emerytur;
- zwiększyć progresję podatkową, szczególnie dla osób o najniższych dochodach;
- urealnić wysokość pracowniczych kosztów uzyskania przychodu;
- zwiększyć wysokość tzw. kilometrówki i zagwarantować w projekcie budżetu środki na ten cel. Obecne stawki obowiązują bowiem niezmiennie od 15 lat;
- przywrócić stawki VAT w wysokości 22 proc. oraz 7 proc. (obowiązujące stawki wprowadzono w 2011 roku. Miały obowiązywać tymczasowo przez okres 3 lat);
- zwiększyć społeczną kontrolę nad finansami państwa.

Niezależnie od powyższej opinii OPZZ przedstawia następujące uwagi.

Wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej

Zawarta w projekcie budżetu państwa na rok 2023 propozycja rządu, aby średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w przyszłym roku wyniósł w ujęciu nominalnym tylko 107,8 proc., przy prognozowanym wskaźniku inflacji w wysokości 109,8 proc., nie znajduje merytorycznego uzasadnienia i nie może zyskać akceptacji Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych.

Propozycja ta oznacza spadek realnych wynagrodzeń w 2023 r. o blisko 2 proc. oraz drastyczne pogorszenie standardu życia pracowników sfery budżetowej oraz ich rodzin. Skutki tej propozycji będą w rzeczywistości bardziej dotkliwe, ponieważ inflacja w 2023 roku będzie wyższa niż prognozuje rząd.

Tym samym negatywnie oceniamy niezabezpieczenie w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 środków finansowych na realizację postulatu strony pracowników Rady Dialogu Społecznego, zawartego we wspólnym stanowisku trzech central związkowych z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie Założeń projektu budżetu państwa na rok 2023. Strona pracowników wyraziła w nim żądanie, aby wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2023 r. wyniósł nie mniej niż 20 proc. Nie jest to wygórowane i nierealistyczne oczekiwanie w sytuacji, gdy wskaźnik wzrostu wynagrodzeń był zamrożony przez wiele lat a wydajność pracy wciąż przewyższa dynamikę wzrostu płac. Budżet państwa z całą pewnością stać na

taki wydatek, skoro rządzący przyznali sobie w 2021 r. nawet 60-procentowe podwyżki i udzielili przedsiębiorcom w 2020 r. pomocy publicznej o łącznej wartości 138 mld zł.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych zwraca ponadto uwagę, że zapisy projektu budżetu państwa na 2023 rok stoją w sprzeczności z deklaracją strony rządowej złożoną Radzie Dialogu Społecznego w czerwcu br., że korekta wskaźników makroekonomicznych zawartych w Założeniach projektu budżetu państwa na rok 2023, w tym prognozy wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (107,8 proc.), skutkować będzie podwyżką i urealnieniem w projekcie budżetu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Podjęte w tej kwestii decyzje świadczą o tym, że rząd tylko deklaruje troskę o pracowników sfery finansów publicznych. W praktyce podejmuje działania, które szkodzą pracownikom i przyczyniają się do pogorszenia jakości ich życia. Potwierdza to dodatkowo obecny poziom płac. Jest on skandalicznie niski, także dlatego, że rząd przyjął nierealistyczne założenie, że inflacja w 2022 r. wyniesie 3,3 proc.

Podkreślamy, że siła nabywcza przeciętnego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej od dłuższego czasu zmniejsza się. W drugim kwartale br. przeciętne miesięczne realne wynagrodzenie brutto w państwowej sferze budżetowej zmniejszyło się o 2,6 proc. (kw/kw). Przyczyną tego jest ponad szesnastoprocentowa inflacja, która wciąż rośnie, jak również zamrożenie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2022 r. Przyznanie niektórym pracownikom symbolicznej podwyżki w wysokości 4,4 proc. i odmrożenie funduszu nagród nie jest jednak w stanie zrekompensować drastycznego wzrostu cen w 2022 r. W związku z powyższą sytuacją wciąż narastają dysproporcje dochodowe pomiędzy różnymi grupami zawodowymi i poszczególnymi pracownikami sfery finansów publicznych. Jest to skutek błędnej polityki zamrażania wskaźnika wzrostu wynagrodzeń i przyznawania podwyżek w oparciu o zwiększanie funduszu płac, co sprzyja uznaniowości w ustalaniu wzrostu indywidualnych wynagrodzeń.

Obecnie rząd powiela swoje błędy z ubiegłego roku i ponownie lekceważy opinie, że inflacja w 2023 r. będzie na poziomie dużo wyższym niż 9,8 proc. Na przykład Narodowy Bank Polski prognozuje, że inflacja w bieżącym i przyszłym roku będzie znacząco wyższa niż przewidują to prognozy rządu. W 2022 r. wyniesie

14,2 proc. a w 2023 r. 12,3 proc. Najwyższa będzie w I kwartale 2023 r., gdy wzrośnie do 18,8 proc.

OPZZ nie ma zatem wątpliwości, że zaprojektowana podwyżka wynagrodzeń jest skrajnie niekorzystna dla pracowników sfery finansów publicznych i państwa. Niskie wynagrodzenia prowadzą bowiem do ubóstwa oraz zmniejszają motywację pracowników do podnoszenia swoich kwalifikacji i zwiększania wydajności pracy. Szkodzą ponadto społeczeństwu, ponieważ hamują procesy rozwojowe państwa, prowadzą do deficytów kadrowych i pogarszają jakość usług publicznych.

Pozytywnie należy jednak ocenić to, że wieloletnie apele OPZZ odniosły skutek. Rząd zgodził się, aby płace w 2023 r. podnieść w oparciu o wskaźnik wzrostu wynagrodzeń a nie poprzez zwiększanie funduszu płac, z czym mamy do czynienia obecnie.

W tej sytuacji Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych oczekuje, że rząd pilnie urealni wskaźnik inflacji na kolejny rok, podniesie pensje o co najmniej 20 proc. oraz zapewni, że na podwyżkach wynagrodzeń skorzystają wszyscy pracownicy sfery finansów publicznych.

OPZZ ostrzega, że podejmie wszelkie dostępne prawnie środki, w jakie zostały wyposażone związki zawodowe, aby zapewnić pracownikom sfery finansów publicznych godne wynagrodzenia. Nieuwzględnienie naszego żądania będzie skutkowało eskalacją społecznego niezadowolenia, łącznie z masowymi protestami.

Wynagrodzenia w oświacie

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych negatywnie ocenia propozycję wzrostu wynagrodzeń w oświacie.

Zgodnie z treścią art. 9 ust. 2 projektu ustawy budżetowej na 2023 r. kwotę bazową dla nauczycieli, o której mowa w art. 30 ust. 3 Karta Nauczyciela, ustalono w wysokości 3 693,46 zł. Zauważyć należy, że jest to wysokość kwoty bazowej dla nauczycieli ustalonej na rok 2022 r. na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy budżetowej na rok 2022 (3 537,80 zł), zwiększonej od 1 maja br. o 4,4 proc., a więc o 155,66 zł, na podstawie art. 93a Karty Nauczyciela.

Zgodnie z treścią art. 93a Karty Nauczyciela od 1 maja br. zwiększono kwoty średniego wynagrodzenia dla nauczycieli o 4,4 proc., ale bez dokonania zwiększenia kwoty bazowej dla nauczycieli w ustawie budżetowej państwa na rok 2022. Zatem

zapropozowana w projekcie ustawy budżetowej państwa na rok 2023 kwota bazowa dla nauczycieli jest jedynie dostosowaniem wysokości tej kwoty w odniesieniu do podwyżki dokonanej od 1 maja br. na podstawie art. 93a Karty Nauczyciela.

W związku z tym uznać należy, że projekt ustawy budżetowej na rok 2023 nie zawiera żadnej podwyżki kwoty bazowej dla nauczycieli, a tym samym stawki średniego wynagrodzenia nauczycieli w roku 2023 r. nie ulegną zmianie, pozostając na poziomie z roku 2022.

OPZZ występuje zatem o zwiększenie kwoty bazowej, a tym samym średnich stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli o 20 proc. od 1 stycznia 2023 r.

Podkreślamy, że w dniu 23 sierpnia br. minister edukacji i nauki zaproponował oświatowym związkom zawodowym podniesienie kwoty bazowej dla nauczycieli o 9 proc. od stycznia 2023 r., a więc kwota bazowa zgodnie z deklaracją resortu edukacji miała wynosić 4 025,87 zł. Propozycja ministra edukacji i nauki została złożona podczas posiedzenia Zespołu do spraw statusu zawodowego pracowników oświaty. Informacje jakie są obecnie przekazywane przez resort edukacji nauczycielom i partnerom społecznym w kontekście wysokości kwoty bazowej dla nauczycieli określonej w ustawie budżetowej na rok 2023 są niespójne i mylące. Świadczy to o braku komunikacji między resortem finansów a resortem edukacji oraz nadzoru nad działalnością resortów ze strony Prezesa Rady Ministrów. Jest to tym bardziej niepokojące zjawisko, gdyż znajduje ono odbicie także w projektowanej wysokości części oświatowej subwencji ogólnej, która według projektu budżetu na rok 2023 ma wynosić 60,6 mld zł, a według Ministerstwa Edukacji i Nauki 64,4 mld zł.

Minimalne wynagrodzenie za pracę

Warto zauważyć, że choć strona rządowa wycofała się - realizując oczekiwanie OPZZ - z propozycji podniesienia wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2023 r. do 3383 zł (od dnia 1 stycznia) oraz 3450 zł (od dnia 1 lipca), ostatecznie ustanowiona podwyżka płacy minimalnej w wysokości odpowiednio 3490 zł i 3600 zł jest nieadekwatna do możliwości finansowych oraz potencjału ekonomicznego przedsiębiorstw. Analiza wyników finansowych oraz wskaźników ekonomiczno-finansowych firm pozwala stwierdzić, że przestrzeń do podniesienia wysokości płacy minimalnej była większa i nie wynikała tylko z korekty wskaźnika inflacji z 107,8 proc. do 109,8 proc.

Ustalenie optymalnego poziomu płacy minimalnej w Radzie Dialogu Społecznego było jednak niemożliwe z uwagi na postawę strony rządowej, która nie wykazała aktywności w trakcie toczących się rozmów i nie odpowiedziała na ofertę negocjacyjną strony pracowników.

Decyzja Rady Ministrów nie realizuje tym samym w pełni wspólnego stanowiska trzech central związkowych, które 13 maja br. zaproponowały, aby minimalne wynagrodzenie za pracę wzrosło od 1 stycznia 2023 r. o nie mniej niż 490 zł (do wysokości co najmniej 3500 zł) i od 1 lipca 2023 r. o nie mniej niż o 250 zł (do wysokości co najmniej 3750 zł).

Zauważamy ponadto, że związku z podwyżką wysokości minimalnego wynagrodzenia w przyszłym roku, kwota wydatków ujętych w projekcie budżetu państwa na 2023 r., przewidziana na wynagrodzenia osób zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej, powinna zostać odpowiednio zwiększona, aby wzrost płacy minimalnej w sektorze publicznym nie odbywał się kosztem pracowników zarabiających powyżej poziomu minimalnego wynagrodzenia za pracę. Brak zmian w przewidzianych nakładach na wynagrodzenia będzie prowadzić do dalszego spłaszczenia wynagrodzeń w sferze budżetowej, co jest niekorzystne z punktu widzenia warunków zatrudnienia w sferze publicznej oraz jakości usług publicznych.

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych negatywnie ocenia propozycję zamrożenia odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych i oczekuje ich pełnego odmrożenia.

Rząd przewiduje ograniczenie wydatków jednostek sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa, poprzez zamrożenie podstawy naliczania odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w roku 2023 (odpisu podstawowego oraz dla różnych grup zawodowych, w tym nauczycieli oraz dla emerytów i rencistów służb mundurowych). W przypadku odpisu podstawowego na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oznacza to, że będzie on naliczany w oparciu o wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w drugim półroczu 2019 r. (4 434,58 zł).

W sytuacji drastycznego wzrostu cen energii, żywności i kosztów utrzymania zakładowy fundusz świadczeń socjalnych powinien stać się istotnym wzmocnieniem rządowej tarczy antyinflacyjnej. Tym bardziej, że pomoc pracownikom świadczona jest w oparciu o kryteria dochodowe. Trudno zatem zrozumieć i zaakceptować propozycję rządu w tym zakresie. Takie działanie kłóci się z narracją rządu o społecznym charakterze jego polityki.

Odnosząc się do propozycji, aby w 2023 roku odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli był dokonywany w oparciu o kwotę bazową z dnia 1 stycznia 2019 r. należy zauważyć, że zgodnie z postanowieniami art. 53 ust. 1 Karty Nauczyciela corocznie dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej liczby nauczycieli w przeliczeniu na pełny wymiar zajęć i 110 proc. kwoty bazowej stanowiącej podstawę wyliczania średnich wynagrodzeń nauczycieli w dniu 1 stycznia danego roku. Dlatego negatywnie oceniamy propozycję, aby w 2023 roku odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli dokonywany był w oparciu o kwotę bazową z dnia 1 stycznia 2019 r. w wysokości 3 045,21 zł.

Zauważamy, że według art. 53 ust. 1 Karty Nauczyciela kwota odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w 2023 roku powinna wynosić 4 062,80 zł (różnica – 1 017,59 zł). Oszczędności z tytułu zamrożenia bazy stanowiącej podstawę do naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych nauczycieli wyniosą zatem około 399 mln zł.

Negatywne stanowisko analogicznie dotyczy również regulacji zawartej w projekcie art. 25 ustawy o budżecie, ustalającej podstawę naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla pracowników niepedagogicznych na poziomie przeciętnego wynagrodzenia miesięczne w gospodarce narodowej w drugim półroczu 2019 r., a więc w wysokości 4 434,58 zł. Tymczasem przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w drugim półroczu 2021 r., stanowiące podstawę do naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, wyniosło 5 104,90 zł (różnica - 670,32 zł).

Oceniając generalnie zaproponowane zamrożenie podstawy naliczania odpisu na fundusz świadczeń socjalnych warto odnotować, że rząd nie umotywował takiej konieczności. Wskazał jedynie na oszczędności z tego tytułu dla finansów publicznych. Zamrożenie nie jest jednak tak korzystne dla finansów państwa, jak się to przedstawia. W rzeczywistości przyniesie straty niewspółmierne do doraźnych

oszczędności. W kolejnych latach budżet będzie musiał ponieść znacznie większe wydatki socjalne w związku z poszerzaniem się obszarów biedy i ubóstwa, za co zapłacą wszyscy podatnicy. Tym samym należy uznać, że wykazane oszczędności w wysokości około 597 mln z tytułu zamrożenia podstawy naliczania odpisu na fundusze świadczeń socjalnych okażą się iluzoryczne, w przeciwieństwie do realnych strat, które poniosą pracujący.

OPZZ zauważa ponadto, że w związku z odwołaniem stanu epidemii w maju 2022 r. w przyszłym roku zostanie zniesiona możliwość skorzystania z podwyższonych limitów zwolnień podatkowych PIT związanych z wypłatą świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, którą wprowadzono w Tarczy antykryzysowej. W związku z trudną sytuacją materialną pracowników OPZZ wnosi o przedłużenie obowiązywania wyższych limitów zwolnień podatkowych w podatku PIT.

Rynek pracy

W ocenie Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych znaczące obniżenie składki na Fundusz Pracy, które nastąpiło w 2021 r., będzie skutkować negatywnymi konsekwencjami dla struktury zadań i wydatków Funduszu w 2023 r., co może mieć dalsze negatywne konsekwencje związane z realizacją aktywnych polityk rynku pracy.

Plan Funduszu Pracy na 2023 r. został ustalony przy założeniu, że wysokość obowiązkowej składki na Fundusz Pracy wynosić będzie 1 proc. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Wydatki Funduszu Pracy będą wynosić ponad 9,6 mld zł, co oznacza spadek o 0,5 mld zł w porównaniu do planu finansowego na 2022 r., a ponadto rząd zamierza wydać w przyszłym roku mniej pieniędzy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, co oceniamy jednoznacznie negatywnie. Projekt budżetu państwa na 2023 r. zawiera także założenie, że w 2023 r., ze względu na spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego, popyt na pracę obniży się, a stopa bezrobocia na koniec 2023 r. wzrośnie z obecnych 4,9 proc. do 5,4 proc. W kontekście tych prognoz nie jest zasadne utrzymywanie wysokości obowiązkowej składki na Fundusz Pracy w wysokości jedynie 1 proc. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Utrzymywanie tak niskiej podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy, który służy przeciwdziałaniu bezrobociu i łagodzeniu jego

skutków, nie jest zrozumiałe również w kontekście rażąco niskiej wysokości zasiłków dla bezrobotnych, która wymaga podniesienia.

OPZZ domaga się przywrócenia składki na Fundusz Pracy do wysokości 2,45 proc. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przy jednoczesnym niepodwyższaniu obciążeń składowych pracowników.

Krytycznie oceniamy również to, że wciąż utrwalana jest tendencja wydatkowania środków Funduszu Pracy na inne niż ustawowe cele (np. plan wydatkowania środków z Funduszu Pracy na świadczenia dla przedsiębiorstw poszkodowanych w wyniku klęski ekologicznej na Odrze).

W projekcie budżetu państwa na 2023 r. brakuje ponadto analiz uwzględniających wpływ na polski rynek pracy uchodźców oraz migrantów z Ukrainy, zarówno przyjeżdżających do Polski, jak i z niej wyjeżdżających.

Świadczenia rodzinne i pomoc społeczna

Zauważamy, że środki finansowe przeznaczone na kluczowe programy społeczne dotyczące wspierania rodziny (m.in. program „Rodzina 500 plus”, świadczenie „Dobry start”, liczne świadczenia rodzinne, Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, opłaty za pobyt w żłobku/przedszkolu itp.), obejmujące także obywateli Ukrainy, nie uwzględniają wydatków na cały 2023 rok, a jedynie na czas obowiązywania ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, czyli do 31 maja 2023 roku.

W naszej ocenie, w razie dalszego trwania działań wojennych na terytorium Ukrainy po 31 maja 2023 roku, zasadne będzie uchwalenie ustawy przewidującej kontynuację finansowania wymienionych świadczeń dla obywateli Ukrainy od dnia 1 czerwca 2023 r. do końca 2023 r. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainy przybywają w większości rodziny w niepełnym składzie, w szczególności kobiety z dziećmi, którym należy zapewnić wsparcie materialne. Rząd powinien w naszej ocenie brać pod uwagę potrzebę wypłaty wymienionych świadczeń również po 31 maja 2023 roku, w związku z czym projekt budżetu państwa na 2023 rok powinien wskazywać, jaka byłaby skala całościowych kosztów wymienionych programów społecznych na rzecz obywateli Ukrainy w całym 2023 roku.

Świadczenia emerytalne i rentowe

W ocenie OPZZ największym zagrożeniem dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów jest bardzo wysoka inflacja. Negatywnie w związku z tym oceniamy utrzymywanie przez rząd mechanizmu obliczania świadczeń w zakresie ustalania zasad waloryzacji emerytur i rent w oparciu o wskaźnik inflacji zwiększony o 20 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. W naszej opinii rząd powinien podejmować działania na rzecz zachowania adekwatności wysokości świadczeń emerytalnych i rentowych m.in. poprzez zmianę mechanizmu obliczania świadczeń w zakresie ustalania zasad waloryzacji emerytur i rent, opierając go na wskaźniku inflacji zwiększonym o co najmniej 50 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym.

Negatywnie oceniamy ponadto wstrzymywanie prac nad projektami ustaw w sprawie emerytur stażowych, a w konsekwencji nieuwzględnienie w projekcie budżetu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na 2023 r. odpowiednich kwot na realizację takiego zadania. Apelujemy o niezwłoczne podjęcie prac parlamentarnych nad tym istotnym postulatem związków zawodowych.

Ochrona zdrowia

Projekt budżetu państwa na 2023 rok w części dotyczącej ochrony zdrowia dowodzi, że państwo w coraz szerszym zakresie wycofuje się z finansowania wydatków różnych pozycji tego działu budżetu finansowanych od lat. W przyszłym roku planowane wydatki ogółem w dziale ochrona zdrowia wyraźnie spadają w porównaniu do roku 2022, łącznie są o 3,4 mld zł niższe. Rekompensata zmniejszenia wydatków budżetu państwa odbywa się poprzez przenoszenie wielu tytułów do finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Tendencja ta jest corocznie widoczna w coraz większym stopniu. Przykładowo na 2023 rok budżet państwa nie będzie finansował takich pozycji jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (wydatki w 2022 r. około 7,3 mln zł), zwalczanie narkomanii (wydatki w 2022 r. około 9,7 mln zł) czy świadczenia wysokospecjalistyczne (wydatki w 2022 r. około 221,5 mln zł). Znacznie zmniejszone jest także finansowanie programów polityki zdrowotnej (o ponad 508 mln zł) i ratownictwa medycznego w budżetach wojewodów. Kierunek wycofywania wydatków z budżetu państwa i przenoszenia ich

do Narodowego Funduszu Zdrowia jest praktykowany od lat. Wydatki na zdrowie zagwarantowane w budżecie państwa (17,4 mld zł) stanowią zaledwie około 12 proc. wydatków na zdrowie finansowanych przez NFZ (142,4 mld zł). Stąd w ocenie OPZZ konieczne jest ponowne zdefiniowanie roli budżetu państwa w wydatkach na zdrowie wraz z określeniem zakresu ich finansowania z budżetu państwa.

Dodatkowo warto podkreślić, że wydatki na zdrowie, które w przyszłym roku wzrosną do 6 proc. PKB, są w zdecydowanej większości udziałem NFZ i pochodzą ze składek na ubezpieczenie zdrowotne obywateli. Dlatego OPZZ wnioskuje, by plan finansowy Funduszu był dołączany do projektu ustawy budżetowej, dla kompleksowego przedstawienia całości wydatków przeznaczanych na ochronę zdrowia.

Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy

OPZZ wnioskuje o korektę projektu ustawy budżetowej w części dotyczącej włączenia do finansowania przez budżet państwa w 2023 r. Programu wieloletniego „Poprawa Bezpieczeństwa i Warunków Pracy – VI etap, okres realizacji: lata 2023-2025” i zagwarantowania wydatków na jego realizację. Program, który od 2008 roku spełnia w Polsce rolę wymaganej przez Unię Europejską polskiej Krajowej Strategii BHP w zakresie tworzenia odpowiednich warunków sprzyjających ochronie zdrowia i życia pracowników jest istotny dla systematycznej poprawy warunków pracy w Polsce. W wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów wskazano, że planowany termin przyjęcia projektu przez Radę Ministrów to IV kwartał 2022 r.

Państwowa Inspekcja Pracy

OPZZ od lat postuluje zwiększenie finansowania Państwowej Inspekcji Pracy. Zwiększający się z roku na rok zakres odpowiedzialności i kompetencji inspekcji pracy wymaga odpowiednich zasobów finansowych, by możliwe było prowadzenie skutecznej działalności kontrolnej i prewencyjnej. W 2023 r. Państwowa Inspekcja Pracy, oprócz kontynuacji działań prowadzonych w strategicznych obszarach ochrony pracy, będzie realizowała kolejne nowe zadania wynikające ze zmian prawa, stąd istotne jest finansowanie zadań urzędu na poziomie gwarantującym realizację ustawowych zadań urzędu, jak i wynagrodzeń pracowników. Rozbudowany zakres

obowiązków PIP, misja urzędu, złożoność zadań, odpowiedzialność związana z wydawaniem przez inspektorów pracy decyzji administracyjnych oraz oczekiwania społeczne pokładane w inspektorach pracy wymagają kadry profesjonalistów.

OPZZ podtrzymuje zatem oczekiwanie, aby wynagrodzenia pracowników Państwowej Inspekcji Pracy wzrosły o 20 proc. Warto przypomnieć, że od 2019 r. obserwuje się spadek zatrudnienia, zwłaszcza inspektorów pracy z wykształceniem technicznym, a prowadzone nabory nie przynoszą oczekiwanych efektów. Stąd zasadne jest dążenie do stałego uatrakcyjniania profesji inspektora pracy i wzmocnienie osobowe kadry inspektorskiej, między innymi poprzez finansowe zachęty do pracy w inspekcji.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

OPZZ wnosi o korektę projektu ustawy budżetowej na 2023 r. w części dotyczącej wysokości dotacji budżetowej dla Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z przeznaczeniem na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Projekt nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych, który zwiększa poziom dotacji dla PFRON znajduje się obecnie w konsultacjach społecznych. Stanowi to realizację postulatu zawartego w uchwale strony pracowników i pracodawców Rady Dialogu Społecznego z dnia 20 października 2021 r. Konsekwencją uchwalenia projektowanych rozwiązań będzie wzrost dotacji z budżetu państwa do PFRON do poziomu co najmniej 30 proc. kosztów realizacji zadania, o którym mowa w art. 26a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, co kwotowo stanowi wzrost o 404 mln zł rocznie w stosunku do dotychczas planowanych poziomów.

OPZZ wnosi o zagwarantowanie środków finansowych na zwiększenie dotacji budżetowej na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, w przypadku uchwalenia ustawy.

Inspekcja Weterynaryjna

Zwracamy uwagę na sytuację płacową pracowników Inspekcji Weterynaryjnej. W 2022 r. zwiększono wynagrodzenia pracownikom powiatowych inspektoratów weterynarii, natomiast przy podwyżkach pominięto pracowników m. in. wojewódzkich

inspektoratów weterynarii, granicznych inspektoratów weterynarii oraz Głównego Inspektoratu Weterynarii. Jest to grupa około 1848 pracowników. Projekt ustawy budżetowej na rok 2023 nie przewiduje jednak zwiększenia nakładów na wynagrodzenia pracowników Inspekcji Weterynaryjnej, które pozwoliłoby utrzymać siłę nabywczą płac, podnieść wynagrodzenia pracownikom pominiętym przy tegorocznych podwyżkach oraz zwiększyć zatrudnienie w tej instytucji.

W tej sytuacji wskazujemy, że trwające obecnie prace nad zmianami prawa w obszarze funkcjonowania Inspekcji Weterynaryjnej, w szczególności dotyczące zakresu obowiązków lekarzy weterynarii spowodują konieczność zwiększenia ich wynagrodzeń. Stąd konieczny jest wzrost nakładów na wynagrodzenia pracowników Inspekcji.

Rada Dialogu Społecznego

Pozytywne jest zwiększenie limitu wydatków na funkcjonowanie Rady Dialogu Społecznego oraz Biura Rady Dialogu Społecznego w 2023 r. do wysokości 2 392 tys. zł. W 2022 było to 1 975,75 tys. zł, zatem jest to wzrost o 21 proc. Warto jednak porównać nakłady na działanie Rady z innymi wydatkami państwa, choćby wydatkami na funkcjonowanie instytucji Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, gdzie zaplanowano 15 292 tys. zł.

Uwzględniając powyższe uwagi i zastrzeżenia OPZZ negatywnie opiniuje projekt budżetu państwa na rok 2023.

**Ogólnopolskie Porozumienie
Związków Zawodowych**

